ਮਾਖਣ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ

(2010 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1290)

ਅਗਸਤ 16, 2022

ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ

ਪਾਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

ਸਬੂਤ – ਦੋ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ – ਪਹਿਲੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ – ਪਰੰਤੂ, ਦੂਜੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 7 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਪਹਿਲੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1-ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਚੇਤਨ ਸੀ – ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਪਰੰਤੂ, ਦੂਜਾ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਫਿਟਨੈਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਹੋਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ6 ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ11 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ) ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ – ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟਿਊਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-2/(ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟਿਊਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ – ਨਾਲ ਹੀ, ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਨੇ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਿਊ2 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਦੂਜੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਅਨੁਸਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਪਹਿਲਾ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ.ਓ.ਸੀ) ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੇਤਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕੇ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਮਰਹੂਮ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ.ਓ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਬਿਆਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 16]

2. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਿੰਨੀ ਦੂਜੀ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ.) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਆਂਕਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6 ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਆਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6 ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6 ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-13 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-11, ਮਰਹੂਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ.) ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 17]

3. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-2) ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਈ.ਓ. ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਗਲਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 19]

4. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਪਹਿਲੀ ਮੌਤ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਉਦਾ.) ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ (ਉਦਾ. ਪੀ.ਈ) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਦ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਮੌਜੂਦਾ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ। [ਪੈਰਾ 20][366-ਬੀ-ਸੀ]

ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 : 1999 (5) ਜੇ.ਟੀ. 317; ਸੋਯਾਬੀਨੋ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2007) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 562 : [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 354; ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2008) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 265 : [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 959; ਮੁੰਨਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 451; ਲਖਕਾਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 514 : [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705; ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2012) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 569 : [2012] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 128; ਰਾਜੂ ਦੇਵਾਦੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2016) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 673 : [2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818; ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2020) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 115; ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 443 : [2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 152; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵੀਰਪਾਲ (2022) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 741 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 354ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

[2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 959ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

[2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

[2012] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 128ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

[2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 152ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 7

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1290 ਦਾ 2010.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ 15.05.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1189-ਐਸ.ਬੀ. ਦਾ 2002 ਤੋਂ।

ਆਰ. ਕੇ. ਰਾਠੌਰ, ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਮਿਸ ਸਾਕਸ਼ੀ ਐਸ. ਰਾਵਤ, ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।
ਪੀਯੂਸ਼ ਹਾਂਸ, ਮਿਸ ਅੰਨੂ ਸਿੰਘ, ਨਵੀਨ ਗੁਪਤਾ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 15ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 7 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 13ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 2002 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 55 ਆਫ 1986 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ।

2. ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ 28ਵੀਂ ਜਨਵਰੀ 1996 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 30,000/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਿਰ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮਾਸਕੋ ਜਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਰਚ 1998 ਵਿੱਚ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਜਾਣ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਤੰਗ ਆ ਕੇ, 21ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1998 ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾ ਲਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ, ਲਾਡਵਾ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਐਲ.ਐਨ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਸਪਤਾਲ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਲ.ਐਨ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਡਾ. ਐਚ.ਕੇ. ਸੋਬਤੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

3. **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਾਣੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ** (ਡੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ (ਸਾਬਕਾ ਡੀਓ/ਸੀ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੀ ਬੁਖਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਕਈ ਦਵਾਈਆਂ ਅੰਗੀਠੀ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈ ਲਈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮਲੇਸ਼ ਕੌਰ (**ਪੀ.ਡਬਲਿਊ**-11) **ਅਤੇ ਭਾਨ ਸਿੰਘ** (**ਪੀ.ਡਬਲਿਊ**-13), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ 1998 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕੌਰ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੰਚਨ ਨਰਿਆਲਾ, ਜੁਡੀਕਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਈ.) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1998, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਰੁ. ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਉਕਤ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਈ.), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਪਿਲਾਈ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ। ਦੂਜੇ ਮਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ.), 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1998 ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਈ.) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਦਵਾਯ ਰਾਮ (**ਪੀ.ਡਬਲਿਊ**-14), ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਛੋਟੇ 'IO' ਲਈ) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1998 ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬਿਆਨ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਵੀ.)। 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1998 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ., ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀ 9 ਮਈ 1998 ਨੂੰ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਗਈ।

4. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇ.ਕੇ. ਰਾਓ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-2) ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਇਆ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਦਯਾ ਰਾਮ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-14), ਆਈ.ਓ. ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

5. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਰਾਠੌਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਯੂਸ਼ ਹੰਸ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ'ਕ/ਸੀ) ਵਿੱਚ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦਵਾਈ ਖਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਇਤਫਾਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀਈ), ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

7. ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ.ਡੀ.ਡੀ/ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ) ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ) ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਿਰਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਯਾਰਾਬਾਨੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਮਨਮਾਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਲਖਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਰਾਜੂ ਦੇਵਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵੀਰਪਾਲ.

8. ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਖਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“21. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਿਊਟਰਿੰਗ/ਦਬਾਅ/ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ; ਇਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਕਈ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਬਿਆਨ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

"ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

9. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਸੀ; ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਸਿਖਲਾਈ/ਦਬਾਅ/ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਕਈ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਰਗੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੈਚਛਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਮਿਸ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬਿਆਨ ਮਿਸ ਕੰਚਨ ਨਰਿਆਲਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-6) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀਓਸੀ/ਸੀ) ਵਿੱਚ, ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀਈ) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀਓਸੀ/ਸੀ) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਲੈ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਮਿਸ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀਓਸੀ/ਸੀ) ਡਾ. ਸੋਭਿਤ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ।

11. ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀਈ) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ।

12. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਮਿਸ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀਓਸੀ/ਸੀ) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀਡਬਲਿਊ-1 ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਡਾ. ਸੋਬਤੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋ

ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੀ ਛਾਪ ਲਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡਾ. ਸੋਬਤੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

13. ਮਿਸ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੂੰ ਅਤਿਰਿਕਤ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਸਵੈਚਛਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ।

14. ਮਿਸ ਕੰਚਨ ਨਰੂਲਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-6), ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜਾ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ (ਐਕਸਟ. ਪੀਈ) ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ, ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਸਵੈਚਛਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਅਟੈਂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਸ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਫਿਟਨੈਸ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਫਿਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਲ.ਐਨ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਭਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-13) ਅਤੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਕੌਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-11), ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

15. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਵਾਲ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ।

16. ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ.ਓ.ਸੀ.) ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡਾ. ਸੋਬਤੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਅਤੇ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕੇ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਮਰਹੂਮ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ.ਓ.ਸੀ.) ਡਾ. ਸੋਬਤੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਮਰਹੂਮ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਬਿਆਨ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

17. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ.ਈ.) ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕੰਚਨ ਨਰਿਆਲਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਮਰਹੂਮ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਫਿਟਨੈਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਆਨ ਐਲ.ਐਨ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕੰਚਨ ਨਰਿਆਲਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6) ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕੰਚਨ ਨਰਿਆਲਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-13) ਅਤੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਕੌਰ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-11), ਮਰਹੂਮ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ.ਈ.ਈ.) ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੀ, ਪੁਲਿਸ ਉਪ-ਅਧੀਕਸ਼ਕ (ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.) ਕੇ.ਕੇ. ਰਾਓ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-2) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਮਿਸਜ਼ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੇਰੀ ਜਾਂਚ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਬਿਆਨ ਜੋ 24.4.1998 ਨੂੰ ਮਿਸਜ਼ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।"

19. ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਵਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-1) ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ. ਰਾਓ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. (ਡੀ.ਡਬਲਿਊ-2) ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਆਈ.ਓ. ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

20. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਮਰਨ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਡੀ/ਓਸੀ) ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ (ਐਕਸ. ਪੀਈ) ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਤਿੰਨੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

21. ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਯੂਸ਼ ਹੰਸ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਹਨਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

22. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(ii) 15ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1189-ਐਸ.ਬੀ. ਦੇ 2002 ਅਤੇ 13ਵੀਂ/16ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 2002 ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 55 ਦੇ 1998 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੌਂਡ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

23. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ
ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate